

Institut Escola La Mina. Un projecte sempre en transformació per a l'equitat i la inclusió

Marta del Campo Casals

Directora de l'Institut Escola La Mina

Rebut: 09.04.23– **Acceptat:** 17.04.23

DOI: <https://doi.org/10.32093/ambits.vi5850489>

Resum

Institut Escola La Mina. Un projecte sempre en transformació per a l'equitat i la inclusió

L'Institut Escola La Mina és un centre educatiu públic que sempre està en transformació, promovent la cultura de la millora contínua, per aconseguir l'èxit educatiu de tot l'alumnat. Estem plenament connectats a l'entorn per promoure valors i pràctiques compartides que generin participació i sentit de pertinença i per afavorir un aprenentatge vivencial i significatiu.

El nostre projecte, el pla estratègic, contempla la dimensió social i educativa de l'aprenentatge. Treballem en xarxa amb l'entorn, entitats, associacions per assegurar les condicions d'educabilitat i garantir el dret a l'educació d'infants i joves del barri. Vam entendre la creació de l'Institut Escola com una oportunitat, com una aposta pel canvi i la millora per adequar-lo a les necessitats del barri. Una oportunitat per compartir projecte i avançar pel que fa a la qualitat de l'aprenentatge, tenint molt en compte la veu dels nostres alumnes i de les famílies.

Treballem en equip, posant èmfasi en la cooperació, la participació, la innovació metodològica, l'atenció a la diversitat, la tutoria i orientació acadèmica, la convivència i la implicació de les famílies. Som un Centre obert, actiu i inclusiu, que compta amb un claustre compromès, amb altes expectatives a l'aula i que acompanya l'alumnat i les seves famílies per avançar en la igualtat d'oportunitats.

El model d'orientació, tutoria i atenció a la diversitat del Centre esdevé una de les estratègies fonamentals del projecte i un dels punts forts perquè, com expressa la nostra visió, "volem ser un Centre que formi persones que arribin a ser referents i motor educatiu del barri, en un futur".

Paraules clau: Projecte educatiu compartit, pla estratègic, transformació, inclusió, equitat, participació.

Abstract

Institut Escola La Mina. A project always in transformation for equity and inclusion

The Institut Escola La Mina is a public school that is always in transformation, promoting the culture of continuous improvement, to achieve the educational success of all students. We are fully connected to the social environment to promote shared values and practices that generate participation and a sense of belonging and to promote experience-based and meaningful learning.

Our project, the strategic plan, contemplates the social and educational dimension of learning. We networks with agents of the environment, entities, associations to ensure the educability conditions and to guarantee the right to education of children and young people in the neighborhood. We understood the creation of the Institut Escola as an opportunity, as a commitment to change and improvement to adapt it to the needs of the neighborhood. An opportunity to share the project and move forward in terms of learning quality, considering the voices of our students and families.

We work as a team, with an emphasis on cooperation and participation, methodological innovation,

attention to diversity, tutoring and academic guidance, harmonious relations at school and the involvement of families. We are an open, active, and inclusive Center, which has a committed teachers team, with high expectations in the classroom and that accompanies students and their families to advance in equal opportunities.

The model of orientation, tutoring and attention to diversity of the Center becomes one of the key strategies of the project and one of the strengths because, as our vision expresses, "we want to be a Center that trains students who will become the main reference people and educational impellers of the neighborhood, in the future".

Keywords: Shared educational project, strategic plan, transformation, inclusion, equity, participation.

El 30 de març del 2023, ha estat una jornada plena d'emocions a l'Institut Escola La Mina, perquè un curs més, i van tres, hem celebrat la [Milla de La Mina](#)[1], amb gran èxit i més de set-cents participants!: alumnes de 5è i 6è de primària de les escoles del municipi, mestres, alumnat d'ESO, membres d'entitats i veïnat en general. La Milla és una cursa popular, un projecte dels molts que s'impulsen a l'institut Escola La Mina. Està emmarcada dins de l'àmbit de Vida Saludable, com una activitat educativa que porta a terme cada curs l'alumnat de 2n d'ESO. La sortida i l'arribada és davant de l'edifici de l'Institut, el recorregut passa per la Rambla del *Camarón*, el cor del barri. L'itinerari està ple de simbologia, perquè precisament el que volem és trepitjar barri, "ser barri", estar **plenament connectats a l'entorn**, promoure valors i pràctiques compartides que generin participació i sentit de **pertinença** i afavorir un **aprenentatge vivencial i significatiu**. Cada edició de La Milla millora, avancem pel que fa a metodologies més actives i connectades a l'entorn, fent que l'alumnat sigui el protagonista, posant en pràctica les seves competències i fent una aportació al barri.

Aquest article pretén explicar on s'emmarquen projectes com l'esmentat, les estratègies que hem impulsat per promoure el canvi, què és el més significatiu del nostre projecte educatiu, en definitiva, com ho fem, a l'Institut Escola La Mina, de Sant Adrià de Besòs, per millorar els resultats de l'alumnat. Aquestes són les preguntes que em van plantejar des del consell de redacció de la revista Àmbits de Psicopedagogia i Orientació. Contestar-les és una oportunitat per reflexionar, analitzar i explicar tot el que fem i com ho fem. Compartir-ho permet reinterpretar quins són els factors clau, dels que no podem

prescindir, perquè la nostra tasca quotidiana esdevingui una bona pràctica educativa. Cal apuntar que la nostra experiència va més enllà de definir qüestions organitzatives i de funcionament, la clau ha estat construir un **projecte compartit**, que tothom se sent seu, que contempla la dimensió social i educativa de l'aprenentatge, i que té l'objectiu de **millorar l'èxit educatiu de tot l'alumnat** i afavorir la cohesió social.

De l'alumnat del Centre, un total de sis-cents cinquanta incloent-hi els tres cicles de Formació Professional, la gran majoria són d'ètnia gitana i a infantil, primària i secundària obligatòria són el 90%. Provenen del barri, de famílies amb situacions econòmiques diverses: algunes assalariades, d'altres dedicades al serveis, al comerç i a la venda ambulants; d'altres a l'atur, o bé, amb pocs recursos econòmics, i sovint dependents dels serveis socials. En canvi, l'alumnat de cicles prové principalment de Sant Adrià i de municipis propers.

Som un Centre situat en un entorn socioeconòmicament desfavorit, obert al barri, que treballa en xarxa amb els serveis socials, amb els serveis de salut, les entitats socioeducatives i els recursos culturals propers (universitat, biblioteca, arxiu històric, entre d'altres). Es treballa la identitat, que significa ser gitano i gitana, generant **vincles de confiança amb les famílies** i dedicant molts esforços a la generació d'expectatives positives envers l'aprenentatge, per a què la institució escolar sigui considerada per les famílies un espai fonamental i prioritari en la vida dels seus fills i filles.

Les primeres reflexions com a nou centre, resultat de la fusió de l'Escola Mediterrània i l'Institut Fòrum 2004, van començar al setembre de 2016 amb les preguntes: **què era un Institut Escola i per a què, què i com podíem fer un projecte educatiu.**

Què és un Institut Escola i per a què?

Des del principi vam tenir clar que *"el secret de seguir endavant és començar"*[2](Mark Twain) i que **un Institut Escola** és *"un institut i una escola que treballen junts"*, com diu el nostre alumnat. Vam iniciar un **procés de gestió del canvi, de transformació**, planificat i sistematitzat com a procés continu, no puntual i aïllat. Vam aconseguir incorporar el canvi al funcionament ordinari, això ens va permetre celebrar els petits èxits, construir aliances i compromisos, treballar en equip, i compartir reptes i propostes (Kotter, 1996). Som un Institut Escola "sempre en transformació", com diu un altre dels nostres lemes, garantim la informació, la comunicació i la transparència, posem l'organització al servei dels plantejaments educatius, planifiquem, també, el **procés participatiu** i som conscients de la importància de l'escola a la vida dels infants i joves. Estem convençuts que, tal i com va dir Helen Keller, *"sols podem fer tan poc i junts podem fer tant"*[3].

Ser Institut Escola ens ha permès avançar en les línies que proposa el Consell Superior d'Avaluació de Catalunya (2012) pel que fa a:

- Afrontar els desafiaments de la transició primària-secundària en el marc del procés de desenvolupament global de l'alumne/a.
- Apropar la cultura escolar de primària i la cultura escolar de secundària.
- Establir una línia de Centre: identitat i Projecte Educatiu únic i compartit.
- Promoure el canvi metodològic per a la millora de la qualitat de l'aprenentatge.
- Generar pràctiques i valors compartits per tota la comunitat que promoguin, així, el sentit de pertinença i la participació.
- Promoure la confiança i la participació de les famílies.
- Generar expectatives d'èxit envers l'aprenentatge i l'èxit educatiu.
- Impulsar la implicació de l'alumnat de secundària en l'aprenentatge dels petits.
- Millorar del clima i la convivència al ser un Centre acollidor i constructiu.
- Fer-nos visibles al barri i al municipi, i participar-hi activament.
- Fer "veure món" al nostre alumnat a través de visites, festes, sortides, jornades i activitats.

Què i com ho podíem fer?

Per donar resposta a què i com ho podíem fer ens vam proposar fer un **Pla Estratègic, de manera compartida, consensuada i global**. Un pla estratègic que definim com una eina de gestió per fer realitat el **Projecte Educatiu del Centre**.

El Pla Estratègic inclou el plantejament institucional del Centre (missió, visió i valors), una diagnosi, uns objectius a mitjà termini, estratègies per aconseguir-los i indicadors de progrés, per a quatre cursos. (Departament d'Educació, 2009).

Les estratègies es despleguen cada curs a partir d'una proposta d'activitats *palanca*, que conformen el **Pla d'Activitats**, part essencial de la Programació general anual (la PGA). Aquestes activitats (programades mitjançant una fitxa de disseny) han de tenir en compte els objectius, la visió, els valors, una clara finalitat educativa i les conclusions del DAFO (Anàlisi d'amenaques, oportunitats de l'entorn, i punt febles i forts interns). Són activitats que anomenem "palanca" perquè, són palanca de canvi i aportaran millora.

Per què la planificació estratègica? Perquè és una metodologia que permet promoure la reflexió, el treball en equip i la presa de decisions pel que fa al disseny, aplicació, seguiment i avaluació del Projecte Educatiu. "Projecte" és una paraula d'origen

llatí, composta per *pro* "cap endavant" i *iacere* "llançar", és a dir, tirar cap endavant, llançar al futur. Perquè, com deia Auguste Sérieyx, pedagog musical, "*pensar el futur d'una altra manera és canviar ja el present*"[4]. I la planificació estratègica permet precisament **transformar la visió de futur en acció**, dona a tot l'equip el sentit de direcció, permet que cada persona compregui com les seves tasques contribueixen al compliment dels objectius, s'orienta a les oportunitats, augmentant la satisfacció professional perquè dona sentit a la quotidianitat. Implica assumptió de responsabilitats i compromisos. Facilita conèixer la situació actual per poder definir l'escenari futur, orientant l'activitat del Centre als objectius i **promovent la cultura de la millora contínua**. Permet prendre les decisions més adequades basades en la informació i l'anàlisi de dades, establir prioritats i articular una estructura per coordinar-les i fer-ne el seguiment, tot garantint la seva aplicació amb èxit. De fet, segons Peter Drucker (1986) "*la planificació a llarg termini no és pensar en decisions futures, sinó en el futur de les decisions presents*".

Un Projecte Educatiu compartit, participat i real

El Projecte Educatiu esdevé un projecte real, compartit, que s'aplica, capaç de fer que **l'educació** esdevingui "*la palanca que fa possible la superació dels condicionants personals, socials, econòmics i culturals en origen; la clau de les oportunitats per a superar les desigualtats*" (Preàmbul Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació). Perquè sigui possible, cal garantir a tota la ciutadania les **competències bàsiques**, a fi i efecte que tothom, especialment aquells en risc d'exclusió, puguin **participar activament i integrar-se com a membres de la societat** (Bolívar, 2007). Aquestes dues perspectives inspiren la nostra **missió**, que juntament amb els **valors** són la identitat del Centre i la seva orientació, constituint la "mirada" envers l'educació. Valors entesos com els principis ètics, de funcionament i organització, que guien la presa de decisions i el treball quotidià del Centre. Per una altra banda, la **visió** és la part més estratègica del projecte, de fet és la finalitat que perseguim, i per això esdevé perspectiva de futur, coherent amb la missió, ambiciosa, plantejada com un gran repte, però realista i viable a llarg termini, a la vegada que atractiva per generar il·lusió i compartida per a què les persones se sentin identificades. De fet, el **plantejament institucional** (missió, valors i visió) és l'essència del **Projecte Educatiu** perquè inclou el més significatiu, impregna la vida del Centre, orienta les iniciatives i els projectes, i ens permet avançar.

A destacar la importància de **la cultura participativa**, un altre element clau, que recull la nostra missió: "Som un centre autònom, gestionat amb transparència, que **fomenta el diàleg i la participació**, i que compta amb el compromís de tot el personal". Aquesta cultura participativa suposa, en primer lloc, que som un **Centre obert**, és a dir, vinculat

plenament a l'entorn, implicat en el treball en xarxa, permeable als avenços de la recerca educativa i compromès socialment. També som un **Centre actiu**, és a dir, un claustre dinàmic, amb pràctiques educatives flexibles i canviants, amb metodologies actives, vivencials, que promouen la participació de l'alumnat i el treball cooperatiu i per projectes. En tercer lloc, i també fonamental, som un **Centre inclusiu**, capaç de donar resposta a les necessitats de tot l'alumnat, entenent l'èxit educatiu en sentit ampli, emocionalment, social i acadèmic i apostant per la inclusió real a l'aula i a la institució.

Projecte a 3r d'ESO inspirat en l'obra de L.Eloizaga.

Projecte d'insectes pal a Infantil 5 anys, febrer 2023

La importància del model d'orientació i tutoria

El Decret d'Inclusió 150/2017, orienta el **plantejament de l'atenció educativa** de l'alumnat al Centre i és un principi comú a seguir en totes les etapes, inclosos els Cicles Formatius. Tot l'alumnat és divers i adoptant estratègies d'atenció individualitzades i de Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA) cerquem afavorir l'èxit educatiu d'infants i joves. Per aquest motiu, es planifiquen **mesures i suports** en diferents àmbits, fent participar diferents agents de la comunitat educativa. En el **Pla de Diversitat**, elaborat el curs 2018-2019, queda recollit que s'han de tenir en compte les diverses maneres d'aprendre de l'alumnat, adequant l'acció educativa a les característiques personals i socials que poden incidir en

l'aprenentatge, i mantenint **altes expectatives**. Aquests plantejaments ens permeten oferir una **formació integral** basada en allò que expressa la nostra missió: "Som un **Centre inclusiu** que atén la **diversitat** impulsant una **línia pedagògica** i noves metodologies per a què infants i joves siguin protagonistes, tot oferint propostes educatives adequades a les seves necessitats, interessos, habilitats, potencialitats..., en les quals la motivació sigui el motor de l'aprenentatge".

L'Institut Escola La Mina compta amb una **Comissió d'Orientació i Atenció a la Diversitat (COAD)** i dues **Comissions d'Atenció a la Diversitat (CAD)**. Els seus objectius són:

- Atendre la diversitat des de la perspectiva de la singularitat de l'alumnat i del context. Adequant les mesures i els suports a les seves característiques.
- Establir mesures que afavoreixin la màxima inclusió i evitin la segregació.
- Actuar amb criteris de prevenció i proacció, fent especial incidència en la detecció i resposta adient, sobretot en els primers cursos d'escolarització, a fi d'actuar al més aviat possible.
- Actuar des d'una perspectiva sistèmica i mitjançant un procés estructurat per donar resposta a les necessitats de tot l'alumnat mitjançant la detecció i intervenció precoç, fent propostes pedagògiques i avaluant l'efectivitat de les intervencions.
- Implicar tot el Claustre i el personal no docent en el conjunt de mesures d'atenció a la diversitat.

La COAD, creada el primer curs de funcionament de l'Institut Escola, és una comissió clau per avançar en la línia de centre. Formada per mestres d'educació especial, caps d'estudis de primària i secundària, coordinadors pedagògics de primària i secundària, psicopedagoga de l'EAP, orientadores de secundària i assessor LIC, ha treballat intensament per definir el **model d'orientació, tutoria i atenció a la diversitat del Centre**, una de les estratègies fonamentals del projecte i un dels punts forts perquè, com expressa la nostra visió, "volem ser un Centre que formi persones que arribin a ser referents i motor educatiu del barri, en un futur".

En aquest marc, cal esmentar que:

- Totes les sessions de tutoria, de tots els nivells i etapes, estan programades i el Pla d'Orientació Personal i Professional comença a primària i s'intensifica als darrers cursos de la secundària i, per descomptat, continua als cicles formatius.
- Se li dona molta importància al trànsit de primària a secundària, acompanyant l'alumnat i les seves famílies, també en el pas als estudis postobligatoris. Són importants les tutories individuals i les entrevistes amb les famílies pel que fa a l'orientació de les seves filles i fills.

- Es realitza una avaluació diagnòstica a l'alumnat de 1r d'ESO per detectar punts forts i punts febles i adaptar-nos a les seves necessitats i estils d'aprenentatge.
- Es dedica una sessió setmanal, en el marc del programa d'orientació, als grups de 3r i 4t d'ESO i als cicles formatius. A 3r es treballen continguts d'autoconeixement (habilitats, aptituds, motivació, interessos...) i a 4t coneixement de les possibilitats de l'entorn, sistema educatiu, i acompanyament a la presa de decisions.
- S'organitzen activitats diverses d'acollida, de mentoria interna i externa, jornades de referents positius amb ex alumnes, activitats compartides de primària i secundària.
- S'ofereix acompanyament, visites a centres amb oferta d'estudis postobligatoris, i ajuda durant tot el procés de preinscripció a altres centres, en la sol·licitud de beques, i en els processos de documentació informatitzada.
- Comptem amb un equip social format per l'educador social, dues tècniques d'integració i un promotor escolar, que vetlla per garantir el dret a l'educació i a la millora de les condicions d'educabilitat,
- L'equip directiu té un paper molt actiu pel que fa a l'atenció a les famílies, seguiment de casos, coordinació amb diferents agents, amb orientadores, tutors i tutores i equip social.
- Es treballa en xarxa amb els agents de l'entorn (Servei municipal d'orientació i acompanyament als joves, Escola d'oportunitats, Programes de Garantia Juvenil,...) i es participa activament en el Projecte educatiu del barri.

Durant anys l'absentisme escolar i l'abandonament escolar han estat una de les nostres debilitats i fem diverses accions per pal·liar-ho. Aquest fet es va agreujar durant el curs 2020- 2021 a causa de la pandèmia i la por d'algunes famílies que no escolaritzaven els seus fills i filles. Durant aquell curs vam dedicar molts esforços a millorar aquesta situació i vam crear el projecte pilot de l'**Aula Unitària**, una aula destinada a l'alumnat que va fer absentisme durant molta part del curs i que s'havia de reincorporar al centre. En aquesta aula s'oferia una metodologia globalitzadora adaptada a les necessitats de l'alumnat i es feia un treball intensiu de les competències bàsiques i les transversals, oferint al nostre alumnat un espai d'acollida i preparant-los per a la reincorporació a la seva aula ordinària.

Aquesta aula d'acollida i reincorporació es va transformar en l'**Aula Pont**[5], en funcionament des del curs 2021-2022. Aquesta, pretén fidelitzar l'alumnat i recuperar o establir una assistència regular al centre, facilitant la reincorporació de l'alumnat a l'aula ordinària, en el marc de la inclusió. Es treballen els hàbits d'estudis per millorar les competències bàsiques, potenciant les competències transversals, facilita l'adaptació al centre, recuperant una assistència escolar normalitzada. Per descomptat, es treballa amb la família per conscienciar-la de la importància de l'escolarització. S'aconsegueix millorar el

clima de convivència, potenciar el sentiment de pertinença al centre, motivar l'alumnat envers la continuïtat educativa i establir vincles afectius amb el referent i amb els seus i les seves companyes i companys.

Tot i que la línia metodològica del centre està orientada a la inclusió fent servir estratègies globalitzades (el treball per projectes a l'aula, projectes interdisciplinaris de centre, projecte de relaxació, projecte de les emocions, racons, espais, caps de d'aprenentatge, gamificació...), per a donar resposta a les necessitats i a tots els nivells d'aprenentatge amb els quals ens trobem, hi ha evidències que mostren que fan falta més recursos personals, recursos intensius i serveis externs dins el centre.

En tots els cursos, la formació al nostre Centre s'esdevé estratègica, com a element facilitador de l'aplicació del Projecte Educatiu i com a instrument de desenvolupament professional i del mateix centre educatiu. És també un recurs per a la inclusió, per buscar i aplicar estratègies que donin resposta a les necessitats educatives.

El plantejament, les línies estratègiques i les iniciatives desenvolupades al llarg d'aquests set cursos com a Institut Escola, ens han permès avançar en els aspectes que proposa el Consell Superior d'Avaluació de Catalunya (2012) recollits a l'apartat dos d'aquest article. En concret, el curs 2019-2020 va ser el primer curs que tot l'alumnat propi, dels grups de 6è, va iniciar 1r d'ESO. S'ha millorat la permanència als cursos de secundària. Ha deixat de ser "normal" no venir a l'Escola cada dia i, és clar, s'ha millorat l'assistència diària. El curs passat l'alumnat de 4t d'ESO tenia assistència plena diària, i excepte una alumna, tots i totes van continuar estudis postobligatoris. Altres millores, les quals probablement en altres contextos serien habituals, són l'alta participació en les sortides i activitats complementàries que organitza el centre, la celebració de festes a l'Institut amb propostes d'activitats atractives organitzades pel professorat i amb molt bona resposta per part de l'alumnat.

A mode de conclusió

L'Institut Escola La Mina treballa per proporcionar una **educació de qualitat a tot l'alumnat**, adaptant l'acció educativa i prestant els suports necessaris per a la igualtat d'oportunitats, mitjançant una àmplia gamma de mesures i d'accions dirigides a la inclusió i a la superació de les desigualtats. L'objectiu prioritari de l'acció educativa és l'assoliment de les **competències bàsiques** i la millora dels resultats educatius, adoptant metodologies que tinguin en compte diferents estils d'aprenentatge, i impulsant actuacions per a la reducció de l'absentisme i l'abandonament escolar.

Resulta central l'existència d'un projecte educatiu compartit, un lideratge distribuït, i un clima institucional estimulant i afavoridor de l'aprenentatge i de la millora escolar.

L'Institut Escola La Mina és un Centre que aprèn i que compta amb un claustre compromès. Està obert a l'entorn, i porta a terme un procés sistemàtic d'avaluació i autoavaluació per a la millora de l'acció educativa. El bon clima, la il·lusió i l'entusiasme fa de nosaltres el que som, un Centre sempre en transformació a la cerca de la igualtat d'oportunitats.

Referències bibliogràfiques

- Bolívar, A. (2007). Competencias básicas y ciudadanas. *Caleidoscopio. Revista de contenidos educativos del CEP de Jaén*, nº1, págs. 4-32
- Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu (2012). *Els instituts escola: aspectes organitzatius, curriculars i d'orientació*. Col·lecció Documents. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- Departament d'Educació (2007). *Guia per elaborar i aplicar un pla estratègic*. Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- Drucker, P. (1986). *Las fronteras de la administración: donde las decisiones del mañana cobran forma hoy*. Buenos Aires: Editorial Sudamericana.
- Llei d'educació de Catalunya. *Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació*. Barcelona.
- Kotter, J. (1996). *Leading Change*. Boston: Harvard Business School Press

Notes:

- [1] Enllaços al reportatge que ha fet Betebé i l'article de la revista del Consorci del barri de la Mina, sobre la III Cursa "La Milla de la Mina" organitzada per l'alumnat de l'Institut Escola La Mina:
<https://beteve.cat/basics/cursa-mina-guany-barri-milla-institut/>
<https://www.barrimina.cat/index.php/notes-mainmenu-41/1325-participacio-record-a-la-iii-cursa-la-milla-de-la-mina-organitzada-per-l-alumnat-de-l-institut-escola>
- [2] Citació atribuïda a Mark Twain, escriptor i orador nord-americà.
- [3] Citació de Helen Keller, escriptora, activista i professora sordcega nord-americana.
- [4] Citació atribuïda a Auguste Sérieyx, pedagog musical i compositor francès.
- [5] Aula Pont, projecte dissenyat per Aroa Barrera Ferrándiz, psicopedagoga i cap de departament de l'IE La Mina.

Correspondència amb l'autora: *Marta del Campo*. E-mail: mcampo33@xtec.cat -- <http://ielamina.cat/>